

KEYNOTE

Politologie van gewasbescherming; lessen uit de jaren 1996-2008

Jan Buurma

LEI Wageningen UR

In de jaren 1996-2008 werd de gewasbescherming geteisterd door rechtszaken over het toelatingsbeleid en campagnes over residuen van bestrijdingsmiddelen in groenten en fruit. Nu de rust is weergekeerd, ontstaat de vraag hoe het allemaal zo heeft kunnen gebeuren en (wellicht interessanter) welke conclusies we daaruit kunnen trekken voor de toekomst.

Bij het bestuderen van Kamervragen en de berichtgeving in landelijke dagbladen kwam een opvallend verschil in woordkeus te voorschijn. Waar de vertegenwoordigers van de burgerij voortdurend over bestrijdingsmiddelen spraken, daar hadden de vertegenwoordigers van de landbouwsector het voortdurend over gewasbeschermingsmiddelen. Dit patroon verradt een belangentegenstelling tussen de burgermaatschappij en de landbouwgemeenschap.

Achteraf bekeken kunnen de conflicten in de beschouwde periode worden verklaard door gebeurtenissen in de jaren 1993-1996: de ketenomkering na het rapport van AT Kearney, de kopersstaking rond de Brent Spar, de erkenning van niet-gouvernementele organisaties (NGO's) als partij in rechtszaken tegen overheidsbeslis-

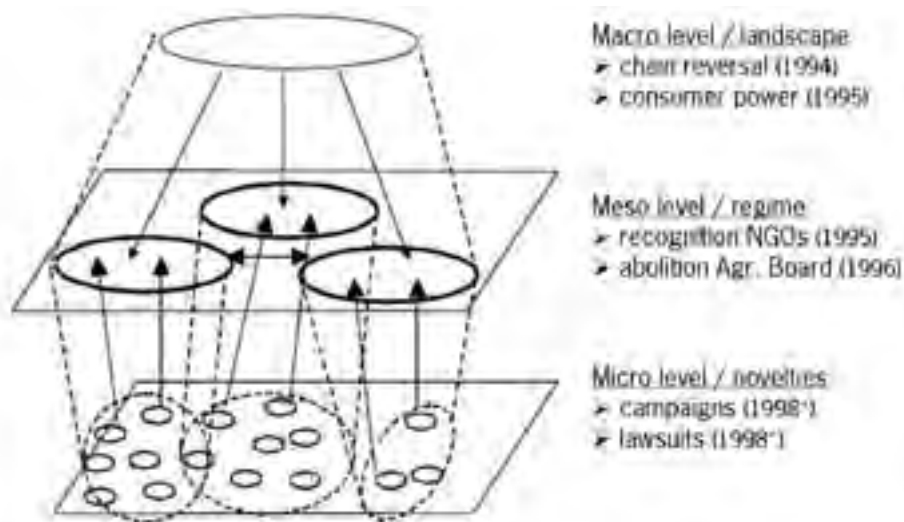
singen, de opheffing van het Landbouwschap. Door deze gebeurtenissen waren de machtsverhoudingen tussen burgermaatschappij en landbouw grondig veranderd.

In de presentatie wordt getoond, dat de overheid zijn uiterste best deed om de bestaande spelregels en procedures te handhaven. Relatieve buitenstaanders als supermarktbedrijven en de fytofarmaceutische industrie trokken hun conclusies uit de campagnes en rechtszaken. Zij zorgden ervoor dat de naleving van maximale residulimieten (MRLs) in groenten en fruit goed werd geregeld en dat het toelatingsbeleid werd afgestemd op de EU-regelgeving. Door hun toedoen zijn er nieuwe spelregels en procedures gekomen en is de maatschappelijke onrust weggeëbd.

De empirische inzichten uit het verloop van het transformatieproces passen naadloos in het perspectief van de transitietheorie. Redenerend vanuit die theorie kunnen inschattingen van toekomstige veranderingen worden gemaakt. Er kunnen ook aanbevelingen uit worden afgeleid over hoe maatschappelijke organisaties, overheden en bedrijfsleven elkaar kunnen ondersteunen bij het doorvoeren van socio-technische veranderingen richting duurzame gewasbescherming. Tijdens de presentatie worden enkele suggesties in die richting gedaan.

Referentie

Vellema, S & Schans JW van der (eds.) (2010) Transitions of socio-technical systems in agriculture and food: a discussion between social theory, practice and policy (forthcoming).

Multi-level perspective of the public debate on pesticides and crop protection

Schema van de transitietheorie.

VERGADERING